

o.
ΛΟΓΙΚΗ ΔΙΑΣΚΕΨΙΣ
DE
ENUNCIATIO-
NUM PRINCIPIIS,

Quam.

Annente divini Numinis auxilio
jussu & induitu

Inclytæ & Amplissimæ Facultatis Philosophicæ
in almâ Lipsiensi Academiâ
publico examini subjicit

M. AEGIDIUS WILDIUS REICHEN-
BACENSIS,

Respondente.

ANDREA KUNAD DÖBELENSI,
Philosoph. Baccalaureo.

Addiem 3. Junii horis locogj consuetis.

LIPSIAE imprimebat GREGORIUS RITSCH.

ANNO M. DC. XXVI,

16

men & Verbum pate
Aperte sum Schrift
autem ad confitentem
verum. c. De aperte
que x. 25. que sub pl
nigentem qui inde ad f
naturam.

In naturam Lumen
quodcum in aliis
conficitur, iherens.
te laten Grammatic
Eo Grammaticus No
mores confidat,
in se natus est affer
tibus utriusque naturae
malorum, i.e. vici
propinquus signific
tur, ipse.

Similiter Phi
nomen signific
apparet Nomen
Eius in fine signif
fepsum significat.
Julius Cesar Scul
proponere, at in ip
dilectus: quod si

VERGIL ET LUCRETIUS
ET CICERO
ET PLAUTUS
ET TACITUS
ET SEPTIMIUS
ET CICERO
ET PLAUTUS
ET TACITUS
ET SEPTIMIUS

THESIS I.

*T*omne compositum ex certis constat principiis: Ita etiam ipsa Enunciatio, quæ vera compositum quoddam est, ex certis principiis essentialibus seu partibus constituentibus constatur. Illa principia sunt duplia, vel absoluta, vel respectiva. Absoluta sunt Nomen & Verbum, quatenus extra Enunciationem considerantur: respectiva sunt Subjectum & Prædicatum, quatenus ad Enunciationem actu existentem respectum obtinent. Crell. lib. 2. part. ommun. c. 2. De absolute principiis agit Philosophus lib. i. τεχνη. c. 2. § 3. quæ sub placide συζητεως incudem revocare, ob uitatem quæ inde ad syllogismi cognitionem redundat, existinavimus.

Nec moramur Ramum cum suis aseclis dicam Philosopho, IL.
masi falcam in alienam messem miserit, & disciplinas inter se confuderit, scribentibus. Quis enim nescit quam luculentum in er Nomen Grammaticum & Logicū intercedat discrimen? tenim Grammaticus Nomen tantum Materialiter, i.e. pri nariò voces considerat, quatenus illud suis terminationibus & inflexionibus ita est informandum, ut tanquam una ex octo paribus orationis λόγον καλάθηλον constituat: Logicus autem Formaliter accipit, i.e. voces illas significantes non considerat, nisi propter conceptus significates. Videatur Zabarell. lib. i. de na urā Log. cap. 10.

Nomen definit Philosophus lib. τεχνη. c. 2. quod sit Φω-III.
η σημαντικὴ καὶ συνθήκην αἰδογένες, ἵνε μηδὲν μέρος εἰσὶ σημαντικὸν επιχωρισμένον. Nomen est vox (simplex sive dictio finita & retta) ex instituto significans sine tempore, cujus nulla pars separatim significat.

Julius Cesar Scal. lib. 4. de causis LL. nomen dictum vult quasi novimen, ut in ipsa appellatione comprehensa sit vis quædam actionis: quasi ipsum esset causa quedam notionis. Est enim

immo quedam quā quid noscitur, & instrumentum quasi quodam cognitionis. Definitionem quod attinet constat illa Genere & differentia specifica. Genus est vox σημαντική seu significativa vel divina vel hominum συνθήκη, i.e. institutione, ad quam notam Philosophus c. 2. §. 1. & c. 4. §. 4. digitum intendit.

V. Πόρση. Excluduntur igitur 1. voces ἀσημού, ut zindapsus, lomron, scantin. 2. voces naturaliter significantes tanquam organa physica non autem φύσις, quae proximā propensionem motumq; nature manifestant, ut gemitus, suspiria. Itemq; voces brutorum, ut balare, blaterare, gannire, que apud Philosophum c. 2. §. 3. ΨέΦων ἀχειριμάτων seu Φωνῶν αἰδάρθρων vocum inarticulatarum nomine veniunt.

VI. Differentia est duplex. Prior nomen à Verbo, posterior ab Oratione discriminat. A Verbo nomen discernitur, cum illud ωροσημαίνει χρόνον, ad significet tempus, hoc δὲ χρόνος. Nec obstant nomina, quae tempus significare videntur, ut dies, mensis, annus, hoc enim sit αὐλόθεν seu formaliter: aliud vero est ωροσημαίνει χρόνον, i.e. prater principalem significatum trahere secundum temporis presentis, præteriti aut futuri differentiam, ita ut actio vel passio alicujus rei certo tempore accidisse indicetur, quod propriè sibi Verbum vindicat. 2. Ab Oratione separatur nomen, quia illius μέρος κακωειτμένον separatim significat: Nominis autem pars μέρος εἰς κακωειτμένον nihil separatim significat, i.e. nulla pars Nominis significat aliquid illius conceptus cuius est nomen. V.g. Prudens tunc dens posterior syllaba significat quidem membrum corporis animalis, sed hæc significatio nihil ad prudentem facit.

VII. Definitionem Nominis excipit divisio. Est autem Nomen aliud ωροσημένον finitum, aliud αὐτόνοι infinitum. Finitum est, quod rem certam & determinatam significat. Ab interpretibus vocatur εἰδοποίον specificans, propterea quod certum entis conceptum intellectui subjiciat & representet, vocesq; ambiguas excludat.

VIII. Infinitum nomen est, quod rem quamlibet, præter eam, cuius nominis particula negandi prefixa est, denotat. Art.

Aristoteles hoc Nomen c. 11. §. vocat αἰώνυμον, ἐτ c. 2. §. 4.
ἀόριστον, ὅτι ἐμοίως ἐφ' ὅτοισιν τὰς ἀρχὰς καὶ ὄντος καὶ μὴ ὄντος, i.e. Ut
Ammonius verbis utar: Unum tollens, quod à finito nomine
declaratur, præter illud omnibus aliis ἀρχότης seu congruit.
Non tamen prætereundum censeo, quod Philosophus citato loco
c. 11. habet: Nomen infinitum τὸν εἰς σημαῖνει, i.e. quodammodo
unum significare, quatenus communem quandam sortem
conditionem notat omnium eorum, quae sunt præter finitum &
expressum, ut non homo tollit hominem, sed tacitè omnia, quae
præter hominem in mundo reperiuntur, insinuat.

Aliud est ὄνομα, aliud πλάτος ὄνομα. c. 2. §. 5.

IX.

Per casus nominis intelligit Philosophus nomina obliqua (Am-
monio τολμαγιατοι dicuntur) quæ ipse nominis appellatione non
en discernit dignatur, non quasi omnino ex Enunciationum censu excludat,
hoc ab eo sed quia sola nomina obliqua per se & formaliter nec verum
dantur, ut dñs nec falsum notant. E. g. Dicitur rectè Socrates est, sed non So-
r: aliud verum cratis est, nisi καθ' ὑπόνοιας subintelligas Socratis est filius. Qua-
significatum tenus igitur obliqui casus rectorum determinationes sunt, eate-
turi differentes Enunciationis partes dici possunt, ut in hoc exemplo: Filius
Dei natus est ex patribus secundum carnem, ibi duo casus ob-
ligatione separati, Genitus & Ablativus sunt determinationes principa-
n significat: huius partium nempè Subjecti & Predicati Enunciationis. Quod
separatim signifi si autem ex lingue alicujus consuetudine casus obliqui loco subjecti
d illius conponatur, per rectum exponendus est, sicuti hanc maximam in-
ns posterioriculat Philosophus lib. 1. prior. c. 35. Τὴν τετασιν ληπίδεον καὶ τὸν
is, sed hanc signifi ὄνομα πλάτον, i.e. pronunciatum in casu obliquo loco
nominis sumi debet. E. g. Reipublica refert conservare lite-
ras, i.e. Respublica debet accurare ut conserventur literæ.

X.

Succedit alterum Enunciationis Principium Verbum, quod
Philos. definitore ēstι τὸν τερπημένον χρόνον, τὸ μέρος δὲν σημαῖνει
χρήσις, καὶ ēstι τὸν καθ' ετέρος λεγομένων σημεῖον, i.e. Verbum est,
quod ad significat tempus, cuius nulla pars significat separa-
& representatim, & est semper nota eorum, quæ de altero dicuntur. c. 3. §. 1.

Vox Verbi est homonyma, & accipitur 1. Generaliter, pro

XI.

A 3

quavis

quavis dictione, quemadmodum ipse Philosophus c. 3. hujus libri verbum nomen appellat, cum inquit: αὐτὰ καθ' αὐτὰ λεγόμενα πρώτα, οὐδέτα τί εἰσι, i.e. verba ipsa si secundum se dicantur (i.e. si princeps eorum significatus spectetur, remotā secundariā temporis & compositionis significatione) sunt nomina & σημαῖντι, & significant aliquid. 2. Speciatim pro voce significativa absg. tempore, & prout est contradistincta Nominis, quomodo hic accipitur. 3. Synecdochice partis proteto, & notat totam Enunciationem seu orationem sententiosam, ut est apud Terent. in Eunuchum: Utinam istuc verbum ex animo ac vere dices, i.e. orationem vel sententiam istam.

XII.

Genus brevitatis gratia omissum, διὸ & κοινὴ ex definitione Nominis repetendum est, videlicet vox σημαῖνη κατὰ συθήκην. Differentiam tria membra explicant, que ordine videnda sunt.

XIII.

1. Omne verbum τεκμηριῶν χρόνον ad significat tempus, i.e. præter principalem significationē aliquid adhuc aliud innuit. E.g. quando dico loquitur, ibi non tantum sermonem emissum; verum etiam insuper tempus, quando sermonem illum habuit, indico, ut ita differentia hac verbum à Nominis sequestretur, quod αὐτὸς χρόνος significare, ex definitione Nominis cognovimus.

XIV.

2. Nulla pars verbi significat κεχωρισμένη. Quae conditio verbo cum Nominis communis est, & ab oratione discriminat.

XV.

3. Verbum semper est σημεῖον της καθ' ἑτέρης λεγομένων, nota eorum, que de altero dicuntur, i.e. In eo præcipue consistit verbis essentia, qua à Nominis distinguitur, quod nomen per se & suanatura non connotet attributionem ad aliud, quam necessariò verbum includit. Seu ut explicant Ammonius & Zabar. in tabulis: Verbum non tantum prædicti locum sustinet, sed etiam copulandi vim habet. E.g. Homo currit, in hac Enunciatione verbum currit, 1. significat rem nempe cursum, 2. indicat tempus scilicet cursum illum jam fieri, & 3. notat connexionē cursus cum nomine. Sensus igitur definitionis est ex mente Flacii: Verbum est vox ex instituto hominum aliquid significans, sed cum temporis determinatione, cujus nulla pars seorsim aliquid

liquid significat, sed ipsu*m* nominis additum semper esse
ut non esse, i. e. verum aut falsum dicit.

πόρετρα. Ex his consequitur duas esse partes Enunciationis **XVI.**
r, remotas se
ndum se dicant
rincipales Nomen & Verbum, sive Subjectum & Prædi-
tione) sunt
um. Verbum enim Est possum inter duo συγκέποντα (quod alias
ciatim pro γίνεται οὐκέποντα seu verbum συδιάγοντα vocant. Aristot. c. 10. lib.
distincta Nomēs εἰρην. §. 4.) non est pars Enunciationis, sed tantum officium
partis prædictæ categoriæ exercet, sive est vinculum quo duæ istæ essenti-
tentiosæ, les partes uniuntur. Hinc à Philosopho περὶ τῆς λόγου, quasi
verbū ex animo pprædicatum nuncupatur c. 12. quod per se nullam rem signifi-
cāt. et. Probat hanc assertionem Philosophus c. 3. περὶ εἰρην. sub finem
τοῦ διαλογισμοῦ ex argumento à majore sumto. Si id quod prius & antiquius verbo
η μὲν οὐκ εἴδεται habetur, nempe Ens nihil significat, etiam quod ab Ente
ordine videtur derivatur, verbum scilicet Est nihil significabit. Sed verum prius.
ad significatiōnē. & posterius. Prius constat: τὸ γὰρ ὃ ἐν Φιλόν, i. e. ut Plato
ad hoc aliud explicat, γυμνὸν δοκίτην τὸν απαίτων, denudatum ab omnibus En-
nonem emissis, seu cum ei non subjicitur substantia aut accidentis alicuius
illum habuit intelligentia, & δέντε, nihil est: περὶ τῆς λόγου δὲ συμβεσίν τοι, οὐ δι-
uestretur, quia
τοῦ διαλογισμοῦ εἴσιν νόησοι, i. e. ad significat nexus & copu-
tum, quæ tamen qualis sit veranè an falsa absq; duobus ex-
emis inter se compositis non liquet.

Verbum aliud est Finitum, aliud Infinitum. Finitum est, **XVII.**
nō certam ac definitam actionem & passionem significat, ut di-
xit, docet.

Infinitum est, cui negatio preponitur, ita ut nulli determi- **XVIII.**
nō possit, sed omnib. Entib. imo & nō Entibus, ex-
cepto eo quod sua negatione rejicit Flacius l. 4. organi general. c. 2.

Verbum infinitum in Enunciatione dari (quod quidam gra- **XIX.**
iter impugnant) præter daduchum nostrum c. ult. l. prior. etiam
immunis probat ratio, quod verba infinita de aliis dicantur.
nam autem quæ de alio dicuntur in Enunciatione poni necesse est.
Et celebris est locus B. Augustini de Civitate Dei: Prima im-
ortalitas, inquit, quam peccando Adam perdidit, erat
esse non mori, sed novissima erit non posse mori. Sicut
primum

EX

primum liberum arbitrium ante lapsus fuit posse non peccare, novissimum autem erit non posse peccare. *Quis hic non deprehendit evidens discrimen inter has Enunciationes, homo potuit non mori, & homo non poterit mori, homo potuit non peccare, & homo non potuit peccare?* Prior est infinita affirmans, posterior negans. Exempla plura colligit Rever. Dn. D. Höpffnerus, Preceptor meus colendus, in suo Comment. in lib. τεογέμην. c. 6.

XX. *Verbum aliud est absolutum & simpliciter verbum, quod ἡ αρχή της χρόνου, i. e. certam temporis praesentis distinctionem infert, ut legit, aliud πλώσις πρήματος, quae τὸν πρόεκτον χρόνον seu tempus circa praesens indicat.*

Percasum verbi κατάχρεντος intelligit μεταχρηματούς τηλελθαις συλλαβῆς, i. e. abusive de verbo dicitur, quod quemadmodum casus sunt à Nomine: ita & præterita & futura sunt à tempore praesenti.

XXI. *Canon: Præsens verbum primariò verbum dicitur. Præteritum & futurum secundariò.*

Hic Canon stabilitur ex Philosopho, qui præsens absolutè verbum vocat, verba autem futura & præterita casus verbi, velut nuncupat c. II. hujus libri, sub finem τὰς ἀπόλοις χρόνος tempora extrinseca. Diximus autem verba præterita & futura secundariò esse verba, quod ita intelligendum esse dixerimus, non ista à verbi logici intentione planè excludantur, cum & ipsa vera prædicata constituant. E. g. Christus natus est ex virgine Mariā. Item: Christus veniet aliquando ad judicium: non tamen absolutè hoc faciunt, sed respectivè, quatenus ad præsens tempus referuntur, à quo illorum veritas dependet, quod præteriti & futuri mensura est secundum utilissimam Scholastico-rum regulam: Enunciatio de tempore præterito & futuro verificatur propter Enunciationem de tempore praesenti. E. g. Hac Enunciatio, Iohannes octavus Papa fuit fæmina, vera non esset, nisi aliquando ita in formari potuisset, Iohannes octavus Papa est fæmina. Rursus Antichristus abolebitur vera non esset, nisi aliquando diceretur Antichristus jam aboletur.

Et tantum de praesenti materia.

ΗΡΟΒΛΗΜΑ.

An tropus sit in copula? N.

F I N I S.

Op. var. 87ⁱ

J
De